

ГЕРМАНСЬКІ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ

УДК 811.112.2'367.4'373.46

DOI <https://doi.org/10.52726/as.humanities/2024.1.6>

О. М. БЄЛИХ

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри німецької філології,

Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк, Україна

Електронна пошта: belych@vnu.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0002-1167-0224>

ТЕРМІНОЛОГІЧНІ СЛОВОСПОЛУЧЕННЯ ІЗ СТРИЖНЕВИМ КОМПОНЕНТОМ «KRIEG» ТА ЇХ ПЕРЕКЛАД НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ

У зв'язку з агресією з боку росії й військовою підтримкою України з боку країн-партнерів дослідження термінологічних словосполучень із стрижневим компонентом *KRIEG* стає дедалі важливішим як для розвитку мови, так і для полегшення взаєморозуміння між фахівцями.

У сучасній лінгвістиці визнання словосполучень як термінів є несуперечним фактом. Військова термінологія німецької мови відрізняється використанням не лише одномовних, але й складних мовленнєвих одиниць для номінації. Це пояснюється бажанням досягти точності в понятті. Для відбору термінів із фактологічного матеріалу ми звертали увагу в першу чергу на лексичний компонент *Krieg*.

При перекладі термінів з німецької на українську мову враховували чи терміни обох мов мають однакові відповідники, а також ймовірні відмінності системи Збройних сил обох країн; прагнули знайти варіант, який найпрозоріше передає зміст терміну та зважали на можливе переносне значення й експресивні відтінки.

Після проведеного комплексного аналізу термінологічних словосполучень із ключовим компонентом «KRIEG» на основі сучасних німецькомовних онлайн видань ми встановили, що двокомпонентні термінологічні словосполучення найбільш оптимально відповідають потребам фахової комунікації, оскільки вони не ускладнюють розуміння і, в той же час, передають ключові характеристики конкретного поняття. Тому, на нашу думку, вони є найбільш поширеними. Здається, використання багатьох компонентів у термінах зумовлене бажанням чітко визначити складне термінологічне поняття, причому мовні засоби стають другорядними порівняно з чіткою дефініцією.

Переклад аналізованих термінологічних словосполучень відбувається здебільшого за допомогою методу дослівного перекладу, за допомогою перестановки компонентів чи словосполученнями із збереженням структури термінів, в окремих випадках – за допомогою дієприслівникових зворотів чи опущення або заміною окремих елементів словосполучення. Проте, адекватність перекладу потрібно перевіряти, співставляючи значення перекладеного терміна із змістом всього тексту.

Ключові слова: термін, термінологічні словосполучення, термінологічних словосполучень із стрижневим компонентом «KRIEG», переклад термінологічних словосполучень із стрижневим компонентом «KRIEG» на українську мову.

Вступ. Ще три роки тому війна у центрі Європі здавалася нереальною вигадкою людей. Про війну нам нагадували лише щорічні пам'ятні дні, розповіді учасників бойових дій, пам'ятники, меморіали. А вже після Другої світової війни з її безпрецедентними злочинами настав тривалий період миру, який, однак, був перерваний воєнними діями, скоєними в колишній Югославії в 1990-х роках. Війна здавалося такою далекою, а мир був нормою та невід'ємною частиною життя у сучасному світі. Проте реальність виявилася іншою: агресивна війна проти України повернула питання воєнних злочинів

і геноциду в Європі в центр уваги громадськості. «*Seit Kriegsausbruch sprechen wir die Sprache des Krieges*» [Троянов : 1] – *Від початку війни ми говоримо мовою війни*. За мир потрібно боротися, про мир потрібно дбати.

Лінгвістика розглядає мову як складну кінематичну систему, що постійно розвивається та вдосконалюється, узявши до уваги своє минуле, живучи у теперішньому та маючи на увазі майбутнє. У контексті сучасної ситуації, коли Україна зазнає агресії з боку росії, і коли багато країн-партнерів надають допомогу у формі зброї, питання перекладу військової термінології стало

важливим з погляду національної безпеки, що відзначається в **актуальності** наукового дослідження на цю тему. У зв'язку з цим дослідження термінологічних словосполучень із стрижневим компонентом *KRIEG* стає дедалі важливішим як для розвитку мови, так і для полегшення взаєморозуміння між фахівцями.

У сучасний період процес лексичного збагачення мови відбувається безперервно, відображаючи всі зміни й процеси, які відбуваються у суспільному житті. Активне та свідоме ставлення до ресурсів мови є сутністю культури мови. Розуміємо, що мова, як і будь-який здоровий організм, постійно в русі та знаходиться у динаміці росту.

Значний теоретичний та практичний внесок у дослідження термінології різних галузей знання і діяльності людини на матеріалі різних мов зробили З. Куделько (термінологія ринкових взаємин), О. Медведь (граматична), С. Руденко (термінологія громадського харчування), Н. Цісар (медична), Р. Стецюк (кардіологічна), Т. Соколовська (генетична), О. Іващишин та Т. Михайлова (науково-технічна), О. Кучеренко (пожежно-технічна), А. Ніколаєва (термінологія програмування), І. Волкова (фізична), С. Булик-Верхола (музична) та інші [Вовчанська 2014 : 9], О. Бєлих, М. Климюк (військова) [Бєлих 2023 : 11].

Об'єктом представленого дослідження є термінологічні словосполучення із стрижневим компонентом „*Krieg*“ в німецькій військовій лексиці.

Предметом наукової розвідки виступає процес формування терміносистеми із стрижневим компонентом „*Krieg*“ в сучасній німецькій мові та методи перекладу цих словосполучень на українську мову.

Мета дослідження полягає у комплексному аналізі та перекладі термінологічних словосполучень із стрижневим компонентом «KRIEG» на матеріалі сучасних німецькомовних онлайн видань.

Для досягнення мети дослідження були поставлені наступні **завдання**:

1. Проаналізувати підходи до вивчення військових термінологічних словосполучень.

2. Сформувані корпус термінологічних словосполучень із стрижневим компонентом «KRIEG» та визначити структурні моделі досліджуваних одиниць.

3. Описати й перекласти термінологічні словосполучення із стрижневим компонентом «KRIEG» на українську мову.

Методи та методики дослідження. Методика представленого дослідження охоплює кілька взаємопов'язаних етапів. Так, на першому етапі шляхом застосування методу суцільної вибірки сформовано корпус фактичного матеріалу. На другому етапі, відповідно до мети і завдань дослідження в роботі використано описовий метод, методи індукції, дедукції, аналізу й синтезу, за допомогою яких було зроблено аналіз виявлених способів утворення німецьких військових термінів. На третьому етапі застосовано перекладацькі методи для перекладу термінологічні словосполучення із стрижневим компонентом «KRIEG».

Виклад основного матеріалу. Матеріалом нашого дослідження є корпус із 85 термінологічних словосполучень із стрижневим компонентом «*Krieg*», відібраних методом суцільної вибірки на матеріалі сучасних німецькомовних онлайн видань та тлумачних словників.

Історія розвитку термінознавства як науки в Україні представлена такими іменами, як П. С. Погребняк, В. Н. Комісаров, В. С. Виноградов, Т. Р. Кияк, В. І. Карабан, М. В. Стріха, Р. П. Зорівчак та ін. Аналіз лінгвістичної літератури, присвяченої теоретичним питанням термінології, показує наявність великої кількості визначень терміну і термінології, які доповнюють один одного.

На думку лінгвіста О. Мостового термін – «це слово або словосполучення з історично умотивованим чи умовно закріпленим значенням, що відбиває одне поняття у спеціалізованій галузі знання чи виробництва» [Мостовий 1993 : 191]. Інший науковець вважає, що термін – це окреме слово чи утворене на базі іменника підрядне словосполучення, що означає професійне поняття та призначене для задоволення специфічних потреб спілкування у сфері певної професії (наукової, технічної, виробничої, управлінської...) [Д'яков 2000 : 10]. В. Карабан визначає термін як мовний знак, що репрезентує поняття спеціальної, професійної галузі науки або техніки [Карабан 2004 : 315].

В нашому дослідженні ми будемо використовувати визначення терміну, запропоноване Бєлих О., Климюк М.: **Термін** – це особливий

елемент системи, який представляє єдність звукового сигналу, кольорового коду, зображення з відповідним поняттям в організованій системі понять, і який виконує номінативну функцію. В основі кожного терміну лежить визначення (дефініція) реалії, яку він позначає, завдяки чому термін представляє собою точну і в той же час стислу характеристику предмету чи явища. До ознак терміну відноситься *мотивованість* (виникнення терміну визначається потребою назвати спеціальне поняття), *однозначність* (термін позначає конкретне спеціальне поняття в певній системі), *системність* (термін завжди співвідноситься із спеціальним поняттям, яке займає чітку позицію в системі спеціальних понять і відображає частину понятійної системи), *наявність дефініції*, *стилістична нейтральність* [Белих 2023 : 14] Вслід за Байло Ю. під **військовим терміном** розуміємо слово, або словосполучення, які відповідають поняттям військової справи [Байло 2013 : 63].

Для відбору термінів із фактологічного матеріалу ми звертали увагу в першу чергу на лексичний компонент *Krieg*, а не на лексикографічний критерій, який має велике значення при відборі термінів. Ще одним об'єктивним критерієм вибору термінів є їх класифікація, яка відображає структуру системи понять. Оскільки будь-яка система представляє собою складне ієрархічне утворення, в якому виділяються різні рівні та типи взаємозв'язків між ними.

Під **термінологічним словосполученням** або терміном-словосполученням ми, за О. Білоусовою, розуміємо словосполучення, які є вживаними у певній галузі науки, культури тощо, є конкретними, мають одне та чітке значення, що окреслює поняття [Білоусова 2004 : 96-100].

Вивчення термінологічних словосполучень має незавершену історію розвитку. Це пов'язано з неоднозначністю визначення поняття терміну та його характеристиками, а також з тим, що дослідження термінологічних словосполучень на теоретичному рівні автоматично призводить до порівняльного аналізу термінологічних словосполучень і вільних словосполучень, а також фразеологізмів. Такий аналіз допомагає отримати повне уявлення про компоненти терміну, його особливості та механізм функціонування.

Услід за В. Флейшером [Fleischer 1997 : 74–75] ми виділяємо п'ять ознак термінологічних одиниць

в порівнянні із фразеологічними словосполученнями. Терміни, по-перше, функціональні, вони існують у формі слова і словосполучення; по-друге, терміни представляють собою первинну структуру, фразеологізми утворюються вже за існуючою первинною моделлю; по-третє, основний склад термінів зафіксований в спеціальних наукових системах, фразеологізми – в різних групах лексики загальнонавчальної лексики; по-четверте, терміни володіють міжлінгвістичним характером, їх можна буквально перекласти на іноземну мову; по-п'яте, терміни представлені в основному іменними словосполученнями, фразеологізми утворюються часто в поєднанні дієслова і прикметника.

Ще однією відмінністю між термінологічними словосполученнями та фразеологізмами є те, що термін передає конкретне поняття і, отже, є незалежним від контексту. Фразеологічні вислови вживаються для непрямого опису предметів. Таким чином, порівняння термінологічних словосполучень з вільними словосполученнями і фразеологізмами дозволяє визначити мовну специфіку термінологічної одиниці та розглянути її як окрему категорію.

Відносно складно також відрізнити термін-словосполучення від вільного поєднання термінів. Перше визначаємо як складний або композитний термін, що є лексичним елементом і підлягає включенню до термінологічного словника. Друге є синтаксичним поєднанням окремих термінів, що є явищем мови і залишається поза межами словника. Для вирішення цієї проблеми ми спираємося на розуміння терміну як єдності звукового сигналу, кольорового коду або зображення з відповідним поняттям у системі організованих понять, який виконує номінативну функцію та позначає окреме, єдине наукове поняття.

При перекладі термінів з німецької на українську мову потрібно враховувати ряд вимог: якщо в українській мові існує термін, який за змістом повністю співпадає з німецьким, то, на нашу думку, потрібно використовувати саме цей термін; при виборі варіанту перекладу слід враховувати ймовірні відмінності системи Збройних сил Федеративної Республіки Німеччина (Bundeswehr) від Збройних сил України; синонімічні терміни перекладати одним і тим же відповідником; при перекладі нових термінів слід прагнути знайти варіант, який найпро-

зоріше передає зміст терміну; при перекладі терміну потрібно зважати на можливе переносне значення й експресивні відтінки.

У представленому дослідженні ми використовували понятійний критерій для відбору термінів із фактологічного матеріалу. За стилістичними характеристиками досліджувані тексти можна віднести до науково-популярного підстилю наукового стилю. Отже, у лексичному складі цих текстів можна виділити такі складові: нетермінологічна лексика (службові слова, займенники); термінологічна лексика (спеціальні слова конкретної терміносистеми); загальноживана лексика, яка використовується для зв'язку наукових понять, вираження їхнього відношення та тлумачення.

В термінологічній німецькомовній системі слово *Krieg* має таке визначення: *organisierte militärische Auseinandersetzung meist großen Ausmaßes und längerer Dauer zwischen Staaten, Militärbündnissen, ethischen, sozialen oder anderen Interessengruppen* [WDWS].

Утворення термінологічного словосполучення відбувається наступним чином: до терміну-назви широкого поняття додається означення, яке конкретизує значення терміну. Найбільшу групу становлять іменні терміни, утворені синтаксичним способом (шляхом поєднання двох і більше слів): *der Krieg* – *Drohnenkrieg* – війна безпілотників, *Angriffskrieg* – загарбницька війна, *Bürgerkrieg* – громадянська війна, *Vernichtungskrieg* – війна на знищення, *Verteidigungskrieg* – оборонна війна, *Sklavenkrieg* – рабовласницька війна, *Kriegsgefangener* – військовополонений, *Kriegsverbrechen* – воєнні злочини, *Kriegsopfer* – постраждали від війни, *Kriegsgebiet* – зона воєнних дій, *Kriegszeit* – воєнний час, *Kriegsberichterstattung* – репортажі з війни, *Kriegserklärung* – оголошення війни, *Kriegsrecht* – воєнний стан, *Kriegsministerium* – військове міністерство, *Kriegsplan* – план війни, *Kriegspropaganda* – воєнна пропаганда, *Kriegsrat* – військова рада, *Kriegsschaden* – збитки від війни, *Kriegsdienst* – служба в армії, *Kriegsschulden* – воєнні борги, *Kriegswirtschaft* – воєнна економіка, *Kriegstreiber* пропагандист (розпалювач) війни, *Kriegsverhältnisse* – умови воєнного часу, *Kriegsauszeichnung* – нагорода, відзнака, *Kriegsbeute* – трофеї, *Kriegsschiff* – військовий корабель, *Kriegsbemalung* – бойова

розмальовка, *Kriegsbericht* – оперативне зведення (звіт про воєнні дії), *Kriegstaktik* – тактика ведення бойових дій, *Kriegsberichterstatter* – військовий кореспондент, *Kriegsopferversorgung* – допомога постраждалим від війни.

Опрацювавши всі ці приклади, ми виявили, що термінологічні фрази формуються шляхом синтаксичного утворення або частково взяті з іншої мови (*Plan, Ministerium, Propaganda, Rat, Taktik*) та перекладені на українську мову здебільшого шляхом кальки (методом дослівного перекладу). Лише один із вищенаведених термінів складається з трьох компонентів (*Kriegsopferversorgung*), який в українському перекладі містить чотири слова. В усіх вищенаведених прикладах, іменник *Krieg* перекладаємо як «війна». І лише в одному прикладі *lokaler Krieg* вважаємо за доцільне цей іменник перекласти як «локальний (місцевий) конфлікт».

У корпусі зафіксовано лише 6 прикладів-прикметників, утворених або за допомогою суфіксів **-ig, -risch**: *kriegswichtig* – стратегічний, який має військове значення, *kriegerisch* – бойовий, воєнний, військовий, *kriegslustig* – войовничий, або за допомогою способу **телескопії**: *kriegsmüde* – втомлений від війни, *kriegsverwendungsfähig* – придатний до строкової служби, *kriegsbereit* – готовий до війни, у бойовій готовності. На українську мову усі приклади ми переклали прикметниками з частковим поєднанням з прийменниками й іменниками.

Іншу незначну групу іменних термінологічних словосполук у сучасній німецькій мові із стрижневим компонентом «KRIEG» становлять словосполучення, які утворені в результаті підпорядкування означуваного слова через родовий відмінок: *Gesetze und Geräusche des Krieges* – закони та звичаї війни, *Fortgang des Krieges* – хід війни, *am Rand des Krieges* – на грані війни, *die Eskalation des Krieges* – ескалація війни, *die Gräueltaten (Scheußlichkeiten, Schrecken) des Krieges* – страхіття війни, *im Zuge des Krieges* – в ході війни, *die Drangsale des Krieges* – нещастя, які несе із собою війна.

Як засвідчує аналіз наведених вище прикладів, за допомогою узгодження відбувається зв'язок між компонентами атрибутивних словосполучень німецької та української мов. Їхню значну кількість у досліджуваній термінології

можна пояснити тим, що в атрибутивно-субстантивованому словосполученні простіше, аніж у складному слові, визначити залежне та основне слово. Відносна семантична самостійність компонентів словосполучень запобігає розвитку багатозначності. Лише останній приклад із вищенаведених ми переклали на українську мову дієприкметниковим зворотом, усі інші словосполучення перекладені із збереженням як структури термінів, так і граматичної структури.

Сучасна термінологічна наука визнає використання усіх частин мови у функції терміну. Так, терміном можуть бути не лише іменники, але й прикметники, прислівники, дієслова. Така обставина дозволяє вибудувати тематичні ряди термінів, які позначають поняття, об'єднані загальною ознакою:

– *der Kalte (Dreißigjährige, Siebenjährige, Deutsch-Französische, Trojanische, Große Vaterländische) Krieg* – Холодна (Тридцятирічна, Сеїмирічна, Німецько-Французька, Троянська, Велика Вітчизняна) війна;

– *ein heiliger, gerechter, schmutziger, blutiger, asymmetrischer, auswärtiger, mörderischer Krieg* – священна, справедлива, брудна, кровова, асиметрична, зовнішня, кровопролитна війна;

– *die Napoleonischen, Punischen Kriege* – Наполеонівські війни, Пунічні війни.

У вищенаведених прикладах спостерігаємо двоконпонентні термінологічні словосполучення, утворених за моделлю A+S (прикметник + іменник). Усі терміни ми переклали за допомогою використання відповідного лексичного еквівалента в українській мові. Лише в одному прикладі ми зафіксували трикомпонентний іменник, утворений за допомогою злиття слів і надання їм нового значення: *Russland-Ukraine-Krieg* – російсько-українська війна. Утворення такого словосполучення відображає сутність конфлікту між Росією та Україною.

Для опису війни від початку до її завершення використовують наступні словосполучення із стрижневим компонентом «KRIEG»: *den Krieg erklären* – оголошувати війну, *den Krieg beginnen / anfangen / unternehmen / entfesseln* – розпочинати війну, *den Krieg führen* – вести війну, *den Krieg schüren* – розпалювати війну, *den Krieg fortsetzen* – продовжувати війну, *den Krieg wieder aufnehmen / erneuern* – відновлювати війну,

den Krieg überstehen – пережити війну, *den Krieg ausbrechen* – розпалити війну, *den Krieg anzetteln* – розв'язувати, провокувати війну, *den Krieg beenden* – завершувати війну, *den Krieg führen* – вести війну.

Серед проаналізованих прикладів ми не спостерігаємо особливих труднощів перекладу термінів. Усі терміни мають свої еквіваленти у мові перекладу.

У трьох прикладах ми зафіксували використання прийменника із перегрупованням лексичних компонентів при перекладі на українську мову: *einem Krieg beitreten* – вступати у війну, *den Krieg kämpfen* – боротися на війні, *den Krieg bekämpfen* – протистояти у війні, та в одному словосполученні спостерігаємо опущення елементів: *ein Krieg ist vorbei* – війна закінчилася (дієслово відсутнє в перекладі).

Використання складних термінів з багатьох компонентів є характерною рисою сучасного прогресу в науці та техніці. Створення таких термінів є природним та закономірним процесом у розвитку будь-якої галузі термінології, включаючи військову. У нашій роботі ми розглядаємо багатьох компонентні терміни як номінативні одиниці, що складаються з трьох або більше компонентів.

Незначна група словосполучень в німецькій мові утворена за участі прийменників **in, von, zu, an, auf, durch**: *kämpfen in einem Krieg* – боротися на війні, *in den Krieg ziehen* – призивати до лав Збройних сил, *den Krieg von den Toren fernhalten* – тримати війну подалі, *zum Krieg geneigt* – налаштований на війну (схильний до війни), *einen Vorwand zum Krieg geben* – давати привід для війни, *an einem Krieg teilnehmen* – брати участь у війні, *zum Krieg herausfordern* – призводити до війни, *zum Krieg rüsten* – готуватися до війни, *Krieg auf Leben und Tod* – війна не на життя, а на смерть, *durch den Krieg leiden* – постраждати від війни.

Більшість вищенаведених словосполучень перекладаємо на українську мову багатоконпонентними словосполученнями з прийменниками шляхом збереження структури терміна або за допомогою перестановки компонентів.

Результати й висновки. Таким чином, військова термінологія німецької мови відрізняється використанням не лише одномовних, але й складних мовленнєвих одиниць для номінації.

У сучасній лінгвістиці визнання словосполучень як термінів є несуперечним фактом. Будь-яка термінологічна система містить не лише однослівні мовленнєві засоби для номінації, але й складні структурні утворення. Це пояснюється бажанням досягти точності в понятті.

Після проведення комплексного аналізу та перекладу термінологічних словосполучень із ключовим компонентом «KRIEG» на основі сучасних німецькомовних онлайн видань ми встановили, що двокомпонентні термінологічні словосполучення найбільш оптимально відповідають потребам фахової комунікації, оскільки вони не ускладнюють розуміння і, в той же час, передають ключові характеристики конкретного поняття. Тому, на нашу думку, вони є найбільш поширеними. Здається, використання багатьох компонентів у термінах зумовлене бажанням чітко визначити складне

термінологічне поняття, причому мовні засоби стають другорядними порівняно з чіткою дефініцією.

Переклад аналізованих термінологічних словосполучень відбувається здебільшого методом дослівного перекладу, за допомогою перестановки компонентів чи словосполученнями із збереженням структури термінів. В окремих випадках – за допомогою дієприслівникових зворотів чи опущенням або заміною окремих елементів словосполучення. Проте, правильність перекладу потрібно перевіряти, співставляючи значення перекладеного терміна із змістом всього тексту.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо в аналізі термінологічних словосполучень на позначення зброї та техніки та виявлення основних перекладацьких технік і прийомів, необхідних для їх адекватного перекладу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Байло Ю. Особливості поняття «військовий термін» (семантичний аспект). *Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Філологічні науки*. 2013. Книга 3. С. 62–64.
2. Белих О., Климюк М. Структурно-семантичні та перекладацькі особливості німецької військової термінології. *Актуальні питання іноземної філології, (17)*. 2023. 11–19. DOI: <https://doi.org/10.32782/2410-0927-2022-17->
3. Білоусова О. Словосполучення термінологічного характеру в структурі законодавчих текстів. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 10 : Проблеми граматики і лексикології української мови* : зб. наук. праць. 2011. Вип. 8. С. 96–100.
4. Вовчанська С. Німецька фахова мова маркетингу: структурно-семантичний, лінгвопрагматичний та функціональний аспекти : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. Івано-Франківськ. 2014. 396 с.
5. Д'яков А. Основи термінотворення: семантичні та соціолінгвістичні аспекти. К. : Academia. 2000. 217 с.
6. Карабан В. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця : Нова Книга. 2004. 576 с.
7. Мостовий М. Лексикологія англійської мови : підручник для студентів ін-тів і фак. іноземної мови. Харків : Основа. 1993. 255 с.
8. Fleischer W. Phraseologie der deutschen Gegenwartssprache. Niemeyer. 1997. S. 74–75.

ДЖЕРЕЛА

1. Großwörterbuch. Navigum macht Latein zum Lieblingsfach. URL: <https://www.navigium.de/latein-woerterbuch/krieg?nr=null> (дата звернення: 04.02.2024).
2. Landeszentrale für politische Bildung Baden-Württemberg. URL: <https://osteuropa.lpb-bw.de/kriegsverbrechen> (дата звернення: 15.02.2024).
3. Trojanows Rede bei den Salzburger Festspielen: Politisch und kritisch. URL: <https://www.ndr.de/kultur/musik/klasik/Trojanows-Rede-bei-Salzburger-Festspielen-Politisch-und-kritisch,trojanow132.html> (дата звернення 11.02.2024).
4. WDWS (Digitales Wörterbuch der Deutschen Sprache). URL: <https://www.dwds.de/wb/Krieg> (дата звернення 13.02.2024).

REFERENCES

1. Bailo Y. (2013) Osoblyvosti poniatia «viiskovyi termin» (semantychnyi aspekt) [Features of the concept of “military term” (semantic aspect)]. *Naukovi zapysky NDU im. M. Hoholia. Filolohichni nauky*. Knyha 3, pp. 62–64.
2. Bielykh O., Klymiuk M. (2023) Strukturno-semantychni ta perekladatski osoblyvosti nimetskoj viiskovoi terminolohii [Structural, semantic and translation features of German military terminology]. *Aktualni pytannia inozemnoi filolohii*, vol. 17, pp 11–19. DOI: <https://doi.org/10.32782/2410-0927-2022-17->
3. Bilousova O. (2011) Slovospoluchennia terminolohichnoho kharakteru v strukturі zakonodavchyykh tekstiv [Terminology in the structure of legislative texts]. *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova. Seriiia 10 : Problemy hramatyky i leksykolohii ukrainskoi movy* : zb. nauk. prats, vyp. 8, pp. 96–100.

4. Vovchanska S. (2014) *Nimetska fakhova mova marketynhu: strukturno-semantychnyi, linhvoprahamatychnyi ta funktsionalnyi aspekty* [German professional language of marketing: structural-semantic, linguopragmatic and functional aspects] (PhD Thesis), Ivano-Frankivsk.
5. Diakov A. (2007) *Osnovy terminotvorennia: semantychni ta sotsiolinhvistychni aspekty* [Basics of term formation: semantic and sociolinguistic aspects]. Kyjiw: Academia. (in Ukrainian)
6. Karaban V. (2004) *Pereklad anhliiskoi naukovoї i tekhnichnoi literatury. Hramatychni trudnoshchi, leksychni, terminolohichni ta zhanrovo-stylistychni problemy* [Translation of English scientific and technical literature. Grammatical difficulties, lexical, terminological and genre-stylistic problems]. Vinnytsia: Nova Knyha. (in Ukrainian)
7. Mostovyi M. (1993) *Leksykologhiia anhliiskoi movy* [Lexicology of the English language]. Kharkiv : Osнова. (in Ukrainian)
8. Fleischer W. (1997) *Phraseologie der deutschen Gegenwartssprache* [Phraseology of contemporary German language]. Niemeyer. (in German)

SOURCES

1. *Großwörterbuch. Navigum macht Latein zum Lieblingsfach* [Large dictionary. Navigum makes Latin your favorite subject]. URL: <https://www.navigium.de/latein-woerterbuch/krieg?nr=null> (дата звернення: 04.02.2024). (in German)
2. Landeszentrale für politische Bildung Baden-Württemberg [State Center for Political Education Baden-Württemberg]. URL: <https://osteuropa.lpb-bw.de/kriegsverbrechen> (дата звернення: 15.02.2024). (in German)
3. *Trojanows Rede bei den Salzburger Festspielen: Politisch und kritisch* [Trojanow's speech at the Salzburg Festival: Political and critical]. URL: <https://www.ndr.de/kultur/musik/klassik/Trojanows-Rede-bei-Salzburger-Festspielen-Politisch-und-kritisch,trojanow132.html> (дата звернення 11.02.2024). (in German)
4. *WDWS (Digitales Wörterbuch der Deutschen Sprache)* [WDWS (Digital Dictionary of the German Language)]. URL: <https://www.dwds.de/wb/Krieg> (дата звернення 13.02.2024). (in German)

O. M. BIELYKH

*PhD in Linguistics, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of German Philology,
Lesya Ukrainka Volyn National University, Lutsk, Ukraine
E-mail: belych@vnu.edu.ua
<https://orcid.org/0000-0002-1167-0224>*

TERMINOLOGICAL PHRASES WITH THE CORE COMPONENT «KRIEG» AND THEIR TRANSLATION INTO UKRAINIAN

Due to Russia's aggression and military support for Ukraine from partner countries, the study of terminological phrases with the *KRIEG* core component is becoming increasingly important both for language development and for facilitating mutual understanding between specialists.

In modern linguistics, the recognition of phrases as terms is an indisputable fact. The military terminology of the German language is characterized by the use of not only monolingual but also complex linguistic units for nomination. This is due to the desire to achieve precision in the concept. To select terms from the factual material, we paid attention primarily to the lexical component of *Krieg*.

While translating terms from German into Ukrainian, we took into account whether the terms in both languages have the same equivalents, as well as possible differences in the armed forces of both countries; we tried to find the option that most transparently conveys the meaning of the term and took into account possible figurative meanings and expressive connotations.

After conducting a comprehensive analysis and translation of terminological phrases with the key component “KRIEG” based on modern German-language online publications, we found that two-component terminological phrases best meet the needs of professional communication, as they do not complicate understanding and, at the same time, convey the key characteristics of a particular concept. Therefore, in our opinion, they are the most common. It seems that the use of many components in terms is driven by the desire to clearly define a complex terminological concept, with linguistic means becoming secondary to a clear definition.

The translation of the analyzed terminological phrases is mostly done by literal translation, by rearranging components, or by using phrases with the preservation of the structure of the terms. In some cases, it is done by using adverbial phrases or by omitting or replacing certain elements of the phrase. However, the accuracy of the translation should be checked by comparing the meaning of the translated term with the meaning of the entire text.

Key words: term, term phrases, term phrases with the core component “KRIEG”, translation of term phrases with the core component “KRIEG” into Ukrainian.